

KOCSMA KARAKTEROLÓGIA

Beszélgetés Martin Bauerrel, a prágai „Kilótt szemhez” címzett söröző tulajdonosával

Martin Bauer religionisztikát, összehasonlító vallástörténetet és teológiát tanult. Többször is vendége volt a Budapesten és Veszprémben megrendezett Bohémia-fesztiváloknak, de nem mint előadó, hanem mint csapos. Magyarul egy esszéje jelent meg eddig, a Nagyvilág c. folyóiratban és most a Tempevölgyben. Kocsis Péter beszélgetett vele egy prágai kiskocsmában.

- *Milyen érzés egy kultikus prágai söröző tulajdonosának és csapos-felhasználójának lenni, egyetemi végzettséggel?*

- Jaj, milyen érzés is lehet... Öreg vagyok és fáradt, a vendégek pedig még ennél is rosszabbak, de ők legalább optimisták.

- *Na jó, akkor kezdjük az alapoknál. Hogyan született az ötlet: a prágai Žižkov-negyed egy apró zsákutcájában sörözőt nyitni? Mikor történt mindez, és milyen körülmények között?*

- Nos, természetesen első látásra nem tűnik túl logikusnak a lépés, a másodikra sem, így aztán mire döntésig fajult a dolog, addigra már több sör volt bennünk, mint hogy számolni tudtuk volna, hányadik lépésre is válik elfogadhatóvá az ötlet. És mivel már nem emlékszik egyikünk sem arra a pillanatra, amikor igent mondtunk, hát úgy szoktam fogalmazni, hogy a Kilótt szem alapítása az emberi emlékezet ködébe vész. A lényeg, hogy itt vagyunk, ezen a helyen, ahol annak idején Žižka és a husziták harcoltak – innen az elnevezés, hiszen talán a magyar olvasók előtt sem ismeretlen, hogy a husziták hadvezére félszemű volt. De nem csak a név vonzza ide az embereket – valószínűleg jó helyre került ez a kiskocsmá, a genius loci erősen érezhető itt, és talán nem csak a dohány- és fűszag miatt. Igen, olyasmi kultkocsmá ez, mint az Arany Tigris, csak egy másik generáció számára. Hozzám közelebb áll a Tigris légköre, de hát már mondtam,

öreg, megfáradt ember vagyok (45 éves, K. P. megjegyzése). Itt mindig szól a zene, alig látni a füsttől, és bizony néha néha kisebb-nagyobb nézeteltérések is történnek a vendégek között. De hát tudja, hogy van ez – ha nyugalomra vagyunk, inkább Jelínekéknél találkozunk, ott a magunk fajta, kihalófélben lévő vénemberek nosztalgikus légköre uralkodik. Ott valóban megállt az idő, itt nálunk csak fordítva jár a falra szerelt óra, ami csak látszólagos és kilátástalan harc az idő múlásával szemben.

- *Az biztos, hogy sikerült különleges sörözőt kialakítani. Van itt minden: képzőművészet, házi krumplisaláta, magyar étlap és gigantikus cserépkálya...*

- Igen, igyekeztünk minél több „furcsaságot” egy tető alá hozni. Akvárium a csapszékekben, fejtámasz a megfáradt férfitendégek számára a piszoárok felett, a falakon pedig a híres cseh képzőművész, Martin Velíšek igen csak egyéni alkotásai. Ő azt szokta mondani, hogy itt van a galériája. És valóban: a falakon plakátjai, a mennyezeten freskói, a bejárat mellett a képeivel díszített pólók, az asztalon a huszita harci szekereket szimbolizáló hamutálak. Egyébként ő is korunk embere: illusztrálta a cseh klasszikus, Božena Němcová Nagyanyó című könyvét ugyanúgy, mint ahogy plakátokat készített egyebek között a Garáž nevű alternatív zenekarnak. És a cserépkálya – nos, sokak szerint a legnagyobb egész Prágában. De hagyjuk is ezt – ha jól tudom, egy magyar sörkalauzban is benne van a hely, ami igen jó reklámnak bizonyult, a magyar kisebbség (Önök, ha jól tudom, mindenütt kisebbségben vannak, ez afféle magyar specifikum lehet, szerintem az Európai Unió védnökségét kellene kérni ez ügyben...) szép számmal képviselteti magát erre felé...

- *Rendben, ennyit akkor Jan Žižka kilótt szeméről, és ahogyan ezt a helyet a megmaradt szemével látja az utókor. De hogyan lesz egy teológusból kocsmáros?*

- Posztmodern korban élünk, és a hagyományos megközelítések napról napra elavultabbak lesznek. Egy teológus kocsmába jár vagy kocsmát alapít, a kocsmatöltelek pedig a templomban azért imádkoznak, hogy meglegyen a napi sörük. Nem tudom, szabad-e ilyet mondani Önöknek, hiszen nyilván nem olyan ateisták, mint mi, csehek, de így van ez valahogy manapság. Nem arról álmodtam, hogy innen megyek nyugdíjba, de egyre inkább úgy látszik, hogy ez a sors vár rám. Hiszen már mindketten a

pótkeréken gurulunk (*A csehéknél van egy szólás, amely szerint a negyedik X betöltése után a négy elhasznált gumi után már csak a pótkerék marad... K. P.*) Biztosan emlékszik: egykoron együtt terveztük, hogy Libeňben nyitunk majd egy Hrabal-központot, irodalmi kiskocsmával, könyvtárral, mindenféle programokkal – de ki kíváncsi ma már a jó öreg Hrabalra? Legfeljebb múzeumot nyithatnánk neki – az meg túl poros nekem. Hiszen látja, a Jelínkuban (Egy klasszikus belvárosi kiskocsmá, K. P.) is egyre gyakrabban vagyunk már egyedül, néhány öreg csöndes társaságában – vége a régi időknek. A feleségem gyakran mondogatja, hogy itt csak tönkremegy az ember. Nagy a ricsaj, a vendégek is furcsán viselkednek néha – kérdés azonban, mi a jobb: egy múzeumban kortyolgatni a porszagú korsókból megfáradt habú söröket, vagy egy olyan helyen, amilyen a Kilótt szem is, az állandó rohanásba belefáradni.

-Egyik sem hangzik túl optimistán... Egyébként szerintem jobb az előbbi, a megfáradt habú söröket leszámítva...

-Óh, az optimizmus! Nem is tudom, Maga mindig javíthatatlan optimista volt, hiszen tudja, hogyan emlegetem: Péter, az optimista posztmodern-konzervatív sőremigráns. Aki mindig jön az újabb és újabb ötleteivel, én meg csak hallgatom, hallgatom, és álmodozom, legalább ilyenkor. Én akkor vesztettem el végleg az optimizmusomat, amikor megnéztem az Őfelsége pincérét. Micsoda szégyen: egy ilyen könyvből ilyen filmet csinálni! Ekkor bizonyosodtam meg végleg arról, hogy vége a régi időknek. Amikor már Menzel sem érti Hrabalt, az már a vég. Nincs abban a filmben semmi, de semmi, ami visszaadná azt, amiről Hrabal írt egykoron. Gondolja csak meg: Hrabal egyik legcsodálatosabb írásáról van szó! Lehet, hogy némelyeknek még így is tetszik, de semmi köze Hrabalhoz. És ugyanígy vagyunk mindennel: a hatvanas-hetvenes évek kiskocsmáival, az irodalommal, és lassan a sörkultúrával is. Miféle optimizmusról beszélhetnénk manapság? Az egyetlen ellenszer az irónia és, sajnos, egyre inkább a cinizmus. Ma már nincs olyan, hogy valaki bíró vagy kapus vagy csatár vagy néző: mindenki mindent csinál, minden szerepet kipróbál, anélkül, hogy valamelyiket is igazán értené vagy érezné. Így lesz a teológusból csapos, aztán vendég, így lesz manapság a férfiakból

nő, a nőkből férfi, hadd ne folytassam. És már a sörünket is gyártják mindenféle országokban. Hát mi maradt, kérem én, ami optimizmusra ad okot?

-Nos... Talán az emlékezés, a kisasszonyok...

-A kisasszonyok? Na igen, megint a kedvenc témánál vagyunk, látom, ebbe sem fárad bele soha, nem erőssége az empirikus megközelítésmód. Én úgy mondanám, hogy a kisasszonyokra való emlékezés, igen, talán annak szépsége még megmaradt nekünk. Meg Hrabalra, meg a hetvenes évek kiskocsmáira, a csütörtöki sorbaállásra a könyvesboltok előtt, amikor az újonnan megjelenő könyvek megérkeztek, no és a csendes, turistaáradat nélküli Prága... És hát egyelőre itt van nekünk a még mindig egész jó cseh sör, szóval végül is köthetünk kompromisszumot, igen, optimista vagyok én is, amennyiben még megvannak a feltételek a szépre való emlékezés pillanataihoz. De még rendelünk egy korsóval, aztán kilépünk ebből a rezervátumból, és huss, felszál az emlékezés kellemes köde.

-Rendben. Látom, hogy még a magyar olvasók kedvéért sem hajlandó feladni álláspontját, pedig ha valakik,ők igazán szomjaznak egy kis vigaszra.

-Nos, akkor irány a templom, majd utána a sarki kocsmá! Két szakrális hely, és mindkettő megvizsgálta a maga módján. Két ősi intézmény, amely szorosan kapcsolódik egymáshoz, és amelyekben még élnek a tradíciók. Voltak itt már kelták, markománok, szlávok, a magyarok is eljutottak valameddig, de a kocsmakultúra még nyomokban fellelhető. A szórakozás és az istentisztelet a kereszténység felvételével elválasztott ugyan, de egymás jószomszédai maradtak. A kocsmá, a „mámorító közeg”, a szent ligetek és szent helyek bizonyos részét magába szívta. Úgy tűnik, hogy a kereszténység a templomokat megtisztította a vigasságtól, és azt egészen a szélre űzte, jelképes értelemben is: mintegy büntetésül, ki tudja, miért, a társadalom szélére, a „sarokba állította”. Innen ered a leggyakoribb elnevezése a kocsmáknak: „Na rüžku”, azaz „A sarkon” (*A magyarban ugyanígy érvényes ez, gondoljunk csak a „sarki kocsmá” kifejezésre. K. P.*). Ha Magyarországon is sikerülne mindkét helyről száműzni a politikát, akkor talán maguk, magyarok sem lennének örökké szomjasak. Addig meg irány Prága, a Kilótt szemhez címzett kiskocsmá, kóstolják meg söröcskénket...